

Середзем'я, воно породжує надію, що є сили, вищі за Зло і дає впевненість, що перемога над ним принципово можлива.

Перспективним для подальшого дослідження вважається репрезентація структурної організації таких шарів художнього концепту КОХАННЯ як предметно-почуттєвий та смисловий для реконструкції цього концепту як складника концептуального простору творів фентезі.

Література

Колесник О.С. Мовні засоби відображення міфологічної картини світу: лінгво-когнітивний аспект (на матеріалі давньоанглійського епосу та сучасних британських художніх творів жанру фентезі): Дис...канд. філол. наук: 10.02.04. – К., 2003. – 300 с. Ніконова В.Г. Трагедійна картина світу в поезії Шекспіра : монографія / В.Г. Ніконова. – Дніпропетровськ : Видавництво ДУЕП, 2007. – 364 с. Tolkien J.R.R. The Fellowship of the Ring. – Boston – New York: Houghton Mifflin Co., 2001. – 424 pp. Tolkien J.R.R. The Two Towers. – Boston – New York: Houghton Mifflin Co., 2001. – 352 pp. Tolkien J.R.R. The Return of the King. – Boston – New York: Houghton Mifflin Co., 2001. – 440 pp.

ШВАЧКО С.О.

(Сумський державний університет)

САГА ПРО СЯЙВО ЗАБУТИХ СЛІВ

У статті розглядаються питання лакуарності забутих слів, їх семантичної девіації на матеріалі слів міри та ваги. Продемонстровано інтеграцію дії лінгвальних та екстралінгвальних факторів, процесів термінологізації та детермінологізації в англійському дискурсі.

Ключові слова: лакуни, забуті слова, семантична девіація, елімінація, делакунізація.

Швачко С.А. Сага о сиянии забытых слов. В статье исследуются вопросы лакуарности забытых слов, их семантической девиации на материале слов меры и веса. Продемонстрирована интеграция лингвальных и экстралингвальных факторов, процессов терминологизации и детерминологизации в английском дискурсе.

Ключевые слова: лакуны, забытые слова, семантическая девиация, элиминация, делакунизация.

Shvachko S. A. Saga of Lacunic Words. The article in question deals with lacuna problems, semantic deviation of the quantitative words – the words of weight and measure. It considers integration of linguistic and extralinguistic markers, terminologization and determinologization processes in the English discourse.

Key words: forgotten words, lacuna, semantic deviation, elimination, delacunazation.

Зникають слова і мови – не безслідно. Вони залишають після себе зоряне сяйво та листопад міфологем. При цьому деякі етюди минулості стають лакунами, елімінація яких приносить насолоду результатами пошуків, осмислення віх історії та глибше розуміння проблем сьогодення та майбутнього. **Актуальність** теми зумовлюється інтересом лінгвістів до забутих лексем, до глибинних структур культурем та їх делакунарності. Валоративним є аналіз ретроспективного буття таксономії лакун, семантичної девіації забутих слів, їх пробудженості в оновленому стані. Воскресіння слів нагадує сяйво згаслих зірок на лінгвістичному небосхилі. Лакуни – це не пустоти, а свідки золотого дощу словопаду. Міжмовні та внутрішньомовні лакуни розпізнаються на базі аутентичних лексикографічних джерел, із досвіду досліджень вітчизняних та зарубіжних учених, а також – осмислення емпіричного матеріалу. Моделювання парадигм лакуарності, її гетерогенної поліаспектності є вельми валоративним для оновлення діахронічної пам'яті. Зникнення та поява номінацій, їх повторне конструювання здійснюється за законами дієвості «вічного двигуна», іманентних сил мовної системи, інтеграції лінгвістичних та екстралінгвістичних чинників. До застарілих належить монологемні та полілексемні одиниці, а також їхні окремі значення, що на даному етапі розвитку мови вийшли з загального вжитку або функціонують рідко – історизми та архаїзми. Історизми вийшли із ужитку разом із позначуваними реаліями. Вони не мають заміників або синонімів. Це – назви матеріальної культури (одягу, їжі, знарядь праці, грошей тощо), соціальних обрядів, звичаїв, професій тощо. Історизми релевантні до опису відповідної епохи. Архаїзмам притаманні синоніми, стилістичні настанови та ідентифікація за різними критеріями – лексичними, фонетичними, морфологічними та семантичними.

Активізація застарілих слів розглядається як поява неологізмів – нових слів та значень. Новизна останніх усвідомлюється носіями соціуму як вторинне дихання оновленої лексики. Вторинний процес – це внутрішнє входження, міграція лексем з одних сфер мови в інші, актуалізація слів минулості, їх оживлення у сучасному. Пор. укр. *низка світлин, тривалі перемовини, політичні перегони, наразі, царина, довкілля, всуціль, поспіль* тощо. Реактивація мовних одиниць передбачає не тільки зростання частотності їх ужитку, але й заміну їх стилістичного навантаження як зсуву від архаїзмів до неологізованих одиниць, від регіональної, діалектної, книжної, рідковживаної, стилістично маркованої лексики до нейтральної, загальноновживаної, узуальної, де термінологічної. Процес вторинного конструювання нових слів відбувається шляхом оновлення забутих значень або слів. Дієвим є процес

принципу економії, інтенсивного приросту дериватів, похідних одиниць, коли їх план вираження збагачується приростом змістового навантаження, семантичною трансформацією номінативних одиниць.

І сьогодні актуально звучать слова М.Т.Рильського: «Неологізми, новотвори родяться щодня – в міру того, як щодня родяться нові явища й поняття. Треба тільки завжди розрізняти органічно виниклі, потрібні неологізми від неологізмів-брязкалець, виграшок, цяцьок» [Рильський 1955, с.80]. Ці слова видатного майстра художнього слова цілком стосуються застарілих слів, які, переосмислившись, набули нових значень, поповнили категорію семантичних неологізмів. А доречне і вдале вживання їх завжди свідчить про добре знання мови, про високу мовну культуру людини.

Як відомо, у кожній мові під дією зовнішніх і внутрішніх чинників її розвитку постійно відбуваються два паралельні процеси – народження і старіння слів. Хоч обидва ці процеси протилежні, причому перший з них випереджає другий, проте вони тісно взаємопов'язані і характеризуються тривалістю і поступовістю протікання. Саме процес старіння частини словникового складу викликає появу архаїчних, застарілих слів, які не відразу виходять із мовного вжитку.

Про забуті слова йдеться у трактатах етимологів, а також – в аутентичних словниках. Останні, за словами Вольтера, є «всесвітом в алфавіті» [Сомов 1996]. Спеціальні глосарії експлікують застарілі слова, словосполучення, їх енігматичність та загадковість. Архаїзми, варваризми, екзотизми, поетизми, діалектизми, професіоналізми та термінологізми експлікуються у відповідних джерелах делакунізації феноменів, елімінації лексичних труднощів, що служить збагаченню компетенцій адресатів на мовному та культурному векторах [Бикова 1998; Научный журнал. Лакуны в языке и речи 2003].

Сага про лінгвістичне саяво обіймає розповідь про слова міри і ваги, що пзнали лакунізації **(об'єкт дослідження)**, - їх детермінологізацію та семантичну девіацію при виході із терміносистеми **(предмет дослідження)**.

Дослідження функціонування слів міри та ваги за межами термінологічного поля допомагає виявити деякі семасіологічні закономірності досліджуваних слів та спільні з іншими детермінологізованими словами диференціальні ознаки. Крім того, дослідження зазначеного аспекту дає надійний матеріал для бінарного зіставлення нетермінів та термінів у мові, для проведення демаркаційної межі між ними. Еволюція терміна в мові являє собою спіралеподібний рух, які виникають на базі загальноновживаних слів і повертаються в мову нетермінів зі зміненим, збагаченим значенням. Процес еволюції терміна можна зобразити таким вектором: загальноновживана мова → термінологія → загальноновживана мова. "При всей сущности и очерченности смысловых границ термин не является "мертвым грузом" [Пиотровский 1952, с. 29].

Терміну притаманна динаміка розвитку. "Технічне забарвлення" терміна чітко виступає при перенесенні його в інший контекст. Г.О. Винокур справедливо зазначив, що на практиці "спеціальні терміни не завжди вільні від двозначності, образності та сугестивності" [Винокур 1938, с. 4]. Процес детермінологізації набуває глибокого висвітлення у дослідженнях Л.А. Капаназде. Детермінологізація - це запозичення слова з термінологічної системи і повне освоєння його літературною мовою [Швачко 2008, с. 92-103]. Головні шляхи детермінологізації слів пролягають: 1) від метафоричного вживання до стійкого переносного значення до 2) генералізації, узагальнення спеціального значення і 3) змінення сфери вживання.

Слова міри та ваги мають специфічні семантичні закономірності, що характеризують їх функціонування як у межах точної вимірювальної лексики, так і при "виході" з останньої. Саме тому доцільно тут провести порівняння в плані трихотомії: нетермін₁ – термін – нетермін₂. Терміни вимірювання виникли шляхом спеціалізації значень вихідних слів. Основною моделлю утворення слів міри та ваги був метонімічний перенос назв, що позначають частини тіла, ділянки землі, контейнери, речовини, інструменти, засоби вимірювання. Пор.: *ell* "рука", "лікоть" → "лінійна міра" → "міра довжини"; *span* "розведені пальці" → "відстань між пальцями" → "зафіксована відстань", "міра довжини"; *hide* "ділянка землі" → "міра землі". Похідні слова-вимірювачі відрізняються спеціалізацією та конкретністю змісту. Слово-термін, зберігаючи етимологічну пам'ять (пор. етимони поле, руки, пальці в їх узагальненому значенні) та вказує на обмежені у кількісному плані величини, на еталони вимірювання. Терміни досліджуваного поля перебувають між собою у точних кількісних відношеннях. При «виході» з термінологічного мікрополя слова міри та ваги підлягають процесу генералізації, тобто вони набувають узагальнене значення, втрачають чіткість семантичних кордонів, системність, точність, однозначність, які вони мали при позначенні точного вимірювального плану. Обсяг їх значення стає ширшим, зміст – біднішим. Якщо на параметрах точної вимірювальної лексики досліджувані слова характеризуються описовою дефініцією за формулою: *a + measure + of + (length, capacity, weight, land, quantity)* та утворюють п'ять тематичних рядів слів, то на "виході" з поля кількості вони утворюють два ряди слів для позначення невизначеної кількості "багато-мало". Схематично це можна зобразити у вигляді двох груп, що корелюють з термінологічним (А) та нетермінологічним (В) полями:

A	→	B
Length		much - many
Quantity		
Weight		
Land		little - few
Capacity		

Ілюстрацією генералізації значень може служити наведений нижче список слів міри та ваги, що функціонують за межами точної вимірювальної лексики:

<i>acres</i>	– "large quantities", "a vast expansion"
<i>bushels</i>	– "a large quantity", "or number"
<i>gallons</i>	– "a large amount"
<i>loads</i>	– "a great quantity", "or number"
<i>miles</i>	– "a great distance", "or interval"
<i>peck(s)</i>	– "a considerable quantity", "or number", "a great deal", "a quantity", "a heap", "lot"
<i>tons</i>	– "a very large amount"
<i>yards</i>	– "at great length", "without end"
<i>dram</i>	– "small quantity"
<i>foot</i>	– "the least distance of space"
<i>inch</i>	– "the least amount or part", "a very little", "a bit"
<i>ounce</i>	– "a small quantity"
<i>scruple</i>	– "a very small quantity or amount"
<i>span</i>	– "a short space of"

Генералізація значень перелічених вище слів полягає у тому, що ці слова вживаються для омовлення невизначеної кількості. Остання позначається лише в плані "багато" або "мало". Конкретність і точність змісту досліджуваних слів замінюється тут абстрактністю та невизначеністю. Як показав аналіз представлених слів-вимірювачів у плані синтагматики та парадигматики, інтенсивність названих слів за межами точної вимірювальної лексики залежить від актуальності їх функціонування на теренах точної квантифікації. Опинившись за межами термінологічного поля, слова міри та ваги змінюють характер мовних зв'язків, набувають нових асоціацій і характеризуються здатністю синонімізуватися та антонімізуватися. Детермінологізовані слова експлікуються вже не дефініціями, а розтлумачуються за допомогою слів невизначеного кількісного плану, вступаючи з останніми в синонімічні ряди.

Порівняйте пояснювальну трансформацію наступних прикладів:

<i>tons of pirates</i>	"many pirates"	<i>pecks of trouble</i>	"much trouble"
<i>bushels of letters</i>	"many letters"	<i>gallons of tear</i>	"much tear"
<i>an ounce of sense</i>	"little sense"	<i>acres of lace</i>	"much lace"
<i>gallons of water</i>	"much water"	<i>pounds of pardon</i>	"much pardon"
<i>loads of friends</i>	"many friends"	<i>dram of spirit</i>	"little spirit"
<i>barrels of fun</i>	"much fun"	<i>bushels of girls</i>	"many girls"

За межами термінологічної лексики досліджувані слова створюють дві групи антонімів, в основі яких знаходиться протиставлення понять "багато" та "мало". Пор.: англ. *Give him an **inch** and he'll take an **ell**. One **scruple** of prudence is worth a **pound** of passion. An **ounce** of good life better than a **pound** of pardon.* Сфера вживання слів-вимірювачів на "виході" з терміносистеми значно розширюється.

Пор.: англ. *tons of witnesses, tons of literature, acres of people, acres of European history, acres of laces, ounce of love, a scruple of prudence, inch of will, inch of liberty, ell of sleep, a dram of learning, loads of friends, a pound of pardon, loads of logic, tons of people, a barrel of fun, a peck of troubles.* У наведених прикладах значний вплив на значення досліджуваних слів має правий компонент словосполучень – номінації явищ та предметів (*witnesses, literature, people, history, love, prudence, will, fun* і т.д.), які реально не підлягають вимірюванню, позначеними одиницями (*tons, acres, ounce, scruple, inch, ell* і т.д.). За межами точної вимірювальної лексики слова міри та ваги, детермінологізуючись, набувають фразеутворюючих потенцій. Процес фразеологізації даних слів виявляється при бінарному зіставленні їх функціонування у буквальному та фігуральному планах. Синтаксичні моделі цих двох планів будуються при цьому за одним принципом: "кількість плюс субстанція".

Пор.:

<i>tons of powder</i>	::	tons of pirates	<i>a load of wheat</i>	::	loads of money
<i>bushels of coal</i>	::	bushels of girls	<i>a grain of diamond</i>	::	a grain of sincerity
<i>gallons of water</i>	::	gallons of tears	<i>two last of land</i>	::	a thousand last of devils

acres of land :: acres of people a span of cloth :: a span of life

Звернення до лексичної наповнюваності моделей є плідним, бо вказує на джерело фразеологізації – номінацію вимірюваного: *pirates, girls, tears, people, money* і т.д. У процесі фразеологізації слів міри та ваги провідну роль відіграє семантика контактних слів. Тут – *pirates, girls, tears* і т.д., під впливом яких відбувається десемантизація кількісного значення (прямого плану) досліджуваних слів та набування останніми семи невизначеної квантифікації. Під впливом правого індикатора (номінації вимірюваного) відбувається так зване "порушення" системних координат слів міри та ваги, виникнення алогічних, несистемних сполучень, що заперечують реальні стосунки позначуваних предметів і явищ об'єктивного світу. Слова міри та ваги набувають образності у новому контексті, наприклад:

Every boy he encountered added another ton to his depression (M. Twain).

Jim would have enjoyed exceedingly thrashing Cornelius within an inch of his life (J. Conrad).

You should have seen acres of people throw themselves down in that water and kiss it (M. Twain).

Прикладом ситуативної вмотивованості переносного вживання слова-вимірювача може служити *Yard of Ale*, назви бару в м. Стратфорд – на Авоні. Основою для такої назви послужила назва стакана, що підтверджується такою інформацією: *This old-time measurement of beer was a glass which held half a pint. It was a glass shaped like a coaching-horn without the mouthpiece, wide at the bottom and narrowing to a neck. A number of them are still in existence.* При "виході" з термінологічного поля досліджувані слова-вимірювачі стають джерелом засобів вираження "багато" та "мало", набувають експресивного значення. Побутова виразність слів міри та ваги простежується у самих назвах слів-вимірювачів. Пор.: англ. *foot, barrel, chain, cord, cwt, sack, stone, spindle* та ін. Але для носіїв мови виразність терміна та його генетичні зв'язки мають не таке велике значення порівняно з його предметно-логічним змістом. Для суспільства більш доцільно знати числову константу вимірювача, ніж його еволюцію. М. Склодовська назвала відкритий нею новий елемент на честь своєї батьківщини – Polonium; для вчених світу це відкриття елемента мало більш важливе значення, ніж його етимологія. Там, де починається мова науки, чисел, вимірювання, експресивність і конотація не знаходять свого застосування. При "виході" з терміносистеми досліджувані слова характеризуються більшим ступенем експресивності, ніж при "вході". У терміносистемі слова-вимірювачі, мають "нульову" експресивність. Доказом експресивності слів міри та ваги за межами термінологічної системи служить їх вживання у поетичному дискурсі (Пор.: рос. *стены каменные, в двадцать сажень высотой; Одинаковые, как быть, трехвершковые горшки; Отполз все ж таки сажени две ко взгорочку, шапку под голову, да и растянулся, ростом не больше трех четвертей; Сажени четыре жердинка; Косая сажень в плечах; умом Россию не понять, аршином общим не измерить*). Досліджувані слова міри та ваги виступають невід'ємним компонентом скоромовок, прислів'їв, приказок та фразеологізмів. Пор.: англ.

- *Peter Piper picked a peck of pickled pepper,
A peck of pickled pepper Peter Piper picked;
If Peter Piper picked a peck of pickled pepper,
Where's the peck of pickled pepper Peter Piper picked?*

- *After dinner rest awhile,
After supper walk a mile.*

- *There was a crooked man, and he went a crooked mile.*

- *I saw a Venice glass full fifteen feet deep.*

By the yard, eat a peck of salt with somebody, a peck of trouble, it stands out a mile, miles better, not a hundred miles away; inch by inch, grain of wheat in a bushel of chaff, pound of flesh, put a quart into a pint; a miss is as good as a mile.

Слова міри та ваги, детермінологізуючись, можуть вживатись як засоби гіперболізації, перебільшення окремих рис людини, предмета та явища. О.О.Потебня зазначав, що гіпербола є нібито результатом сп'яніння – почуття, що заважає бачити предмети у їх реальних розмірах. Досліджувані слова міри та ваги часто вживаються у казках для створення ефекту перебільшення. Наприклад: англ. *So he went to the bazaar and buying a hundred thousand pounds weight of wheat flour, put it in a bundle on his head and set off* (Indian Tales). *He has only taken a few steps when he saw the Indian wrestler coming home with a thousand cart-loads of fuel on his head* (Indian Tales).

Л. Керолл залежно від фантастичного змінення росту своєї героїні звертається до слів міри *inch, feet* або *mile*. Наприклад: англ.

In fact she was now rather more than nine feet high.

"I'm not a mile high", said Alice

"Nearly two miles high", added the Queen.

She was only ten inches high.

She was now about two feet high (L. Carroll).

У казці ефект перебільшення досягається шляхом вживання вимірювачів *gallon, inch* як кількісних модифікаторів слова *tear*, наприклад: *But she went on all the same shedding gallons of tears, until there was a large pool all around her, about four inches deep and reaching half down the hall* (L. Carroll).

Слова міри та ваги вживаються також при створенні ефекту зменшення рис людини, предмета або явища, величини, сили, розмірів. Так, Хлопчика-мізинчика в англійських казках ласкаво називають *Tommy Thumb*, а його речі описуються за допомогою відповідних димензійальних слів, наприклад: англ. *The King was so charmed with his address that he ordered a little chair to be made, in order that Tom might sit upon his table, and also a palace of gold, a span high, with a door an inch wide, to live in.*

Half a yard of cloth

Will make him coat and jacket.

Make him coat and jacket,

Trousers to the knee,

And if you will not have him,

You may let him be.

Слова міри та ваги функціонують також для створення ефекту контрасту: *give him an inch, and he'll take an ell, an ounce of practice is worth a pound of theory, an ounce of common sense goes farther than many carloads of logic*. За допомогою слів міри та ваги предметам та явищам можуть приписуватись ірреальні, неочікувані ознаки. Пор.: *How many ifs go to a bushel? Many words will not fill a bushel. To try to put a quart into a pint pot. To make a pint measure hold a quart.*

Гра слів (каламбур) у наступному реченні досягається шляхом вживання вимірювача *inch* у прямому та переносному значеннях: *Now Wendy was every inch a woman, though there were not very many inches, and she peeped out of the bed-clothes*. Аналіз матеріалу показує, що слова міри та ваги можуть вживатися для позначення вимірюваних денотатів. Наприклад: *In the diminishing daylight they went along the level roadway through the meads which stretched away into gray miles, and were backed in the extreme edge of distance by the swarthy and abrupt slopes of Egdon Heath* (Th. Hardy). *To think o' the miles I've ramped o' starlight nights those last thirty year, courting, or trading, or for doctor, or for nurse, and yet never had the least notion o' that till now, or felled my soul rise so much as an inch above my shirt-collar* (Th. Hardy). У цих реченнях слово *mile* вживається у значенні "дорога". У першому реченні просліковується паралельне вживання слів *roadway, miles*, а також означення слова *miles* прикметником *gray*. Незворотність часу, плин думки може метафорично омовлюватися за допомогою слів міри та ваги. Наприклад:

These Acres, always again lost

By every new Ordnance survey

And searched for at exhausting cost,

Of time and thought, are still away.

They have their paper substitute –

*Intercalation of an **inch***

*At the so many thousandth **foot**:*

And no one parish feels the pinch.

But lost they are, despite all care,

So perhaps likeliest to be bound

Together in a piece somewhere,

A plot of undiscovered ground.

Invisible, they have the spite

*To swerve the tautest measuring **chain***

And the exact theodolite

Perched every side of them in vain,

Yet there's no scientific need

*To plot these **acres** of the mind*

With prehistoric fern and reed

And monsters such as heroes find.

*They have, no doubt, their flowers, their birds,
Their trees behind the phantom fence,
But of the substance of mere words:
To walk there would be loss of sense* (R. Graves).

При виході з терміносистеми відбувається процес десемантизації слів-вимірювачів і набування останніми рис нетермінологічності. Таким чином, у процесі детермінологізації досліджувані слова міри та ваги змінюють свої семантичні вектори та сферу вживання, вони набувають потенції синонімізуватися та антонімізуватися. Ознаки терміна лакунуються та вживаються у кращому випадку як ретро-одиниці для позначення невизначеної кількості [Швачко 2008; Научн.журнал 2003; Быкова 1998].

На часі Велика Британія перейшла на метричну систему вимірювання, про що в офіційному документі Великої Британії зазначається: *The Government announced in May 1965 that it was encouraging the adoption of the metrin system of weights and measures and by 1975 the greater part of British industry should have effected the change.*

При переході на нову систему інноваційні терміни корелюють із застарілими, уже лакунарними одиницями. Старі терміни виходять із ужитку, нові набувають сили функціонування. Поява цілої тематичної групи слів-вимірювачів обумовлюється дією екстралінгвальних факторів. Але старі слова міри та ваги повністю не зникають з мови, вони обмежують сферу свого функціонування й використовуються у нетермінологічній лексиці для позначення невизначеної кількості. Слова міри та ваги, що в термінологічній лексиці виступають носіями невеликих числових констант, за межами вказаної лексики вживаються для номінації незначної кількості. І, навпаки, поняття більшої, невизначеної кількості виражається тими словами-вимірювачами, які у ерміносистемі мали більші числові константи. Пор.: *ounce - a twelfth of a pound* (буквальний план) - *a small quantity* (фігуральний план); *ton - 20 cwt* (буквальний план) - *a very large amount* (фігуральний план). Буквальний план слів міри та ваги служить фоном їх розділення на домени "багато" та "мало"(див. таблицю "Семантична дихотомія вторинних конструювань").

Таблиця - Семантична дихотомія вторинних конструювань

Слова-вимірювачі, що мають значення "мало" за межами терміносистеми	Слова-вимірювачі, що мають значення "багато" за межами терміносистеми
Dram = 1,772 grammes No dram he had of constancy (1566). Having not one dram of learning (1709). Grain = 0,0648 gr. A little less simplicity with a grain or two more simcerity (1775).	Peck = 9,992 litres The said George...told him that Mr.More was in a pecke of troubles (1535). Acre = 0, 40468 hectare If the King wants a yacht or Her Majesty's Grace would like a few acres of real lace (1842).
Ounce = 28,350 grammes Not all at once, but by ounces, as we say (1617). Inch = 25,400 millimetres He could not see an inch before him (1894).	Mile = 1,6093 kilometres The latter is too long by halfe a mile (1586).

Дослідження слів міри та ваги показує, що останні можуть виражати невизначену кількість навіть тоді, коли вони вже не є діючими термінами, тобто повністю лакунізованими. Так, наприклад, у прислів'ї англ. *"Give him an **inch** and he'll take an **ell**"* значення невизначеної кількості передається лексемами **inch, ell**. Із введенням нової десяткової системи вимірювання у Великій Британії старі слова міри та ваги вживаються за звичкою при конверсії одних одиниць в інші, а про їх минуле функціонування нагадує вживання в значенні "багато" або "мало".

Аналогічні процеси відбувалися при введенні метричної системи і в Росії та Україні. На часі застарілі терміни вживаються для позначення понять багато або мало. Пор.: рос. *Жили с **локоть**, а жить с **ноготь**. Сам с **ноготок**, а с **локоток**. Он еще сверх плута на два **фута***; укр. *Смиренна правда одкупується од смілої нахаби **квартию** горілки.*

Питання взаємозв'язку сучасних слів міри і ваги з іншими кількісними словами чекають на подальше вивчення лакунарності та делакунарності адгерентних понять : діахронічні та синхронічні аспекти.

Література

Винокур Г.О. О некоторых явлениях словообразования в русской технической терминологии. – М.:НИФЛИ, 1938. – Т.5. *Быкова Г.В.* Феноменология лексической лакурности русского языка. – Благовещенск, 1998. – 107 с. *Лакуны в языке и речи / Научный журнал – Благовещенск, 2003. – 257 с. Пиотровский Р.Г.* К вопросу об изучении термина / Уч.зап.ЛГУ Вопросы грамматического строя и словарного состава языка. – Л., 1952. - №2. *Рильський М.Т.* Твори в трьох томах. Т.3. – К.:Держвидав України, 1955. *Сомов В.П.* Словарь русских и забытых слов. – М.: Гуманит: Владос, 1996. – 764 с. *Швачко С.О.* Слова міри і ваги: лінгвокогнітивні аспекти. Монографія – Суми: СумДУ, 2008. – 132 с.